

Szerkesztőség és kiadó hivatal

Placa SIMONFFY-ház a város-házával szemben

HIRDETÉMÉNYEK.

Előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok valamint a lap szellemi részét illető minden közlemények ide intézendők

Bérmertelen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŐ PÁRT KOZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:	
Egész évre	10 ft —
Félévre	5 ft —
Negyedévre	2 ft 50
Egy hónapra	1 ft —

Hirdetési díj:

Öt-hatásoros petitor egyezri boigtatásért 5 kr
Bőlyegdíj minden hirdetésért külön 50 kr
Nyilttér 4 hasábon petitorért 20 kr.

XI. évfolyam. 1884.

Debreczen. Szombat, szept. 27.

189. szám.

Konzervatív demagogia.

Soha olyan vad mérsékletet, mint a milyet ez a mi mérsékelt ellenzékünk végreh visz. De ugyan miért is nálunk az a „mérsékelt“ predikátum? Mindig eszembe jut egy Bornemissza nevű jogász, kit az 1873-iki kolera ittas állapotban találván, nevéhez nem méltó mértékletlenségéért annyira megnehezített reá, hogy a földszinéről leseperte. Nos, hát most ezek a bornemisszák bitorolják a mérsékelt címet, míg majd ezeket is lesöpri valami a földszinéről.

A Sennyey és Apponyi nagy barátságáról szóló mindenféle levelek és ömlengések is csak azon hitben erősítenek meg, hogy: dejszen! a mely barátságot szegről-végről előszedett tesztimoniumokkal kell bizonyítani, nem nagy lehet annak az ő őszintesége, valaminthogy egy Sennyei Pál és egy Apponyi Albert közt az őszinte barátság nem is lehetséges, mert oajtat a vízzel, vizet a tűzzel kiegyeztetni nem lehet. Sennyey báró tökéletes ellentéte Apponyi grófnak, ki nagyravágyó céljainak elérhetősére minden eszközt megragad és mint konzervatív vezér mindig kész a radikálisokkal és forradalmárokkal szövetekezni, csak arról legyen szó, hogy azok közelebb viszik őt a kormányzékhez. Na már pedig Sennyey Pál báró nemcsak hogy nem teszi ezt, de nincs is a földi életnek az a hatalma és kincse, a miért hogy megtenné. És mert ő ilyen gondolkodású ember, mert a demagógiától s az olyan önkínáztatásoktól, mint a milyeket Apponyi gróf véghez visz — irtózik, hát lehetetlen, hogy helyeselje. Lehetetlen, összeférhetlen „incompatibilis“. És ha ő maga mondaná is, hogy nem úgy van, még akkor is bajos lenne elhinni, mert a természet ily összeférhetlenségeket nem produkál.

Na de hiszen a konzervatív politikát méltósággal képviselő ezen urak el-

lenszenve és pedig az Apponyi gróf magatartása és működése iránt, nem mai keletű. Évek óta ismeretes már gr. Károlyi Gyulának ama nyilatkozata, melyet az Apponyi politikáját elutasítva, a pártból kilépett, hogy tudniillik ő „Bauerfrängerei“-t nem akar; miután pedig Apponyi Albert „Bauerfrängerei“-t akart, elszakadtak tőle ezek az urak.

Nem is tudni, hogy Apponyi Albert gróf ur kiknek és miknek a politikáját képviseli s hogy az ő követői, őszinte hívei kik legyenek? Azt látjuk, hogy mint egy bolyongó politikai karambol az a mérsékelt ellenzék egén, de hogy kik azok, akik követik, — vagy 3-4 emberen kívül, azt nem tudjuk. Mert hogy a mérsékelt ellenzék nem Apponyi párt, azzal tisztában van a közvélemény, de még ha az volna is, még akkor is kisiny volna ahhoz, hogy amint szokta az ország nevében beszéljen, de miután az is bizonyos, hogy a konzervatív párt se Apponyi párt: hol van hát akkor az a Sion, melyre ő az ő kormányásnak templomát építtetni akarja? Hol az a nagy hatalom, mely a jászberényi utazáshoz lovat adott alá, s amely nagy hatalomra támaszkodva, meg azt az eget is ostrom alá akarja venni, amely Tisza Kálmánt pártfogolja.

Hüségese csatlósát hármat ismerünk ez országban, a „Pesti Napló“ három munkatársát. Ná ez-ik igen. Ezek izznak a harangozásban — de hogy ezeken kívül a negyedik kiesoda, hát hogy tudja a világ, arra is jó lenne rá mutatni: És ezzel a suhogóval hadonász oly nagyon Apponyi gróf ur?

— Minisztertanács, A közösgyi és mind a két ország miniszterei között a jövő évi közös költségvetési előirányzat meghatározására vonatkozó tanácskozások befejeztet-

tek. Tegnap délel 1 órakor ő felsége elnöklette közös miniszter tanácskozás volt a melyben még egyes tételekre nézve végleges döntés hozott. A hadügyminiszter a conferentiák befejezte után még egy két napig marad Budapesten, hogy ő felségénél több ügyben előterjesztést tegyen. Az állam által háboru esetén a polgároktól követhető szolgáltatások törvény-javaslatu ügyében azonban semmi esetre sem tartatnak conferentiák, mert az erre vonatkozó tanácskozások már hónapokkal ezelőtt megtörténtek volt az egyes még függőben levő pontokra vonatkozólag, a további tárgyalások irásbelileg fognak folytatattatni. — A katona orvosi akadémia újból való felállításu ellenében irányt adó körökben nem csak pénzügyi szempontoktól, hanem elvi-tudományos és gyakorlati szempontokból is komoly aggodalmak hozattak fel. A tengerészeti költségvetés jelentékeny felemelésének megszavazása aligha fog a delegációktól kivántatni. Az a kérdés, vajjon a hadsereg gyorsabb tüzelést lehetővé tevő puskákkal látassék-e el, legyen az ismétlő fegyver vagy felkapcsolandó töltényár által hadsereginkre nézve bizonyonyal nem lesz előbb aktuális, mignem a nagy hatalmak egyike vagy másika ez irányban elhatározó lépést nem teszen.

— A képviselőház elnökei. A képviselőház büreauija előreláthatólag kedden fog megalakittatni. Elnökök minden kétséget kizárva P é c h y Tamás tog megválasztatni; a két alelnöki állás szintén változatlan maradt volna, ha az egyik alelnök, báró K e m e n y János mindjárt a választások alkalmával tagjává lesz a háznak. — Ekképen S z o n t á g h Pál lesz ismét az egyik alelnök, míg a másik alelnöki tisztt, értesülésünk szerint, a ház érdemes korelnökével Bo é r Antallal fog betöltetni.

A Munkácsy-bankett.

Budapest, szept. 26.

Fényes bankett tartott tegnap a „Hungáriá“-ban a Munkácsy pár tiszteletére. A lakoma a legjobb és legkellemesebb hangulatban folyt le. A felköszöntők között Munkácsy Mihály tószta és J ó k a i Mór levele képezték a kimagasló pontokat.

zepéig majd minden drámai előadásban fellépett kisebb-nagyobb szerepbe. Volt idő, mikor az opera hónapokig szünetelt, mert ha egyik másik énekesné megbetegedett, nem lehetett operai előadást tartani. Ilyenkor hónapokon keresztül drámai előadásokat tartottak, s nem egyszer megesezt, hogy Feleki 26-28 szor lépett fel havonként.

Fokról-fokra haladt, s lassan bár, de meghódította a közönséget. A hatvanas évek közepén a nemzeti színház egyik legkedveltebb tagja volt. Szép, férfias alakja, csengő, érezes hangja, nagyermű alakított képessége igen alkalmassá tette a színpadra. Különösen hívatott alakítója volt a mérges, epés jellemeknek s a tözsgyökeres magyar alakoknak. A hatvanas évek közepétől kezdve egész a hetvenes évek elejéig nagybárra hősközt játszott s mindig derekasan megállta helyét.

E mellett tevékeny volt minden téren. Sok irányban buzgólkodott s több egylet megalapításán fáradozott. Sokszor volt a nemzeti színház rendezője, s egész a legutóbbi időkig drámabírája. Ő volt a szín ház nyugdíjintézet jegyzője, s az ő nevéhez fűződik a nemzeti színház segélyegyletének megalapítása is, melynek áldásos hatását a nemzeti színház tagjai most is érzélik. Nagy része volt az írók és művészek társaságának megalapításában is, a hol az írók és művészek közt érintkezést akart létesíteni. Ennek az egyesületnek éveken át alelnöke volt, s csak legutóbb mondott le róla hivatkozva nagyermű elfoglaltságára.

Nagy érdeme van továbbá a vidéki színészegyesület és a vidéki színészek nyugdíjintézetének megalapítása körül, az előbbivel a színészet jó hírnevét akarta megmenteni, az utóbbinak pedig az a célja, hogy az öreg elnyomorodott veterán színészeket a nyomortól megóvja.

De a művészet érdekében kifejtett eme nagy mérvű tevékenység mellett az irodalomnak is buzgó művelője volt. Mintegy nyolcz-

Legelső sorban Ipolyi Arnold beszercebányai építők és a képzőművészeti társaság elnöke emelt poharat Munkácsyra, éltetvén őt, ki amár pihenni jött vala közzénk, bevégezve nagy munkáját; e pihenést is csak arra használja, hogy itthon új életet, új erőt merítsen honitársainak lelkesedéséből és alkosson még oly íszépet, oly nagyot, hogy minden tekintetben méltó legyen a renaissance legnagyobb mestereihez.

A beszéd után telhangzó éljenek lecsilapulta után maga Munkácsy, aki a Szent-István-rend kiskeresztjét viselte, szólalt föl. A művész a következő beszédet mondta:

Elfogult kebellem emelek szót, hogy megköszönjem az ujalogos megiszteltetést és azon szívélyességeket, melyekkel ismét kitüntetni méltóztatnak. De el nem halgathatom, hogy a szerénység követelményeinek hódolva, óhajtottam volna, hogy ez alkalommal csak egyéniségem teljesen észrevétel nélkül maradjon. De most, midőn a megiszteltetés és a hazafiai szeretet hatása alatt megindulva álllok, most, midőn ismét ily közvetlenül érzem a magyar keblek nemes dobogását, lelkesedések hevető oly jól esik az, hogy lelkeim egész mélyéből mondok érte köszönetet. (Élénk éljenzés.)

De midőn a köszönet e szavaihoz egyszerűsággal a bucsu szavai is kell csatlónom, el nem fojthatom keblemben a fájdalom egy sóhaját, hogy bizonytalan időre ismét oda kell hagyni e szép, szeretett, imádtott hazát. Mi rám nézve annál fájdalmasabb, mert ez önkényesnek látszó folytonos távollét a közönséggel látszatával birhat, s így könnyen azon vád alá eshetem, hogy nem törődve a hazai küzdelmekkel, gondatlanul és önzően élvezem a külföld előnyeit.

Pedig dehogyan! Hisz mennyivel jobban szeretném csekély képességemet itthon érvényesíteni. (Eljenzés.) Es mennyire óhajtanám az egész Avenue de Villiert, hol szerény atelierem áll, ide helyezni át, (élénk éljenzés) de ennek hijjában, egyelőre engedelmességgel nem kell a körülmények követelményeinek és künmaradni.

De ismételve mondom, hogy a külföld minden aranya és aranyos dícsősége nem lenne képes hazafiai érzelmeimet megingatni. (Hosszas, szünni nem akaró éljenzés.) Sőt ellenkezőleg, óhajtom és reményeim minél előbb a körülmények parancsoló hatalma alól magamat emancipálni, és haza jöve, itthon

van francia és német darabot fordított, s maga is irt néhányat. Darabjainak nagy részét akkor fordította, mikor a nemzeti színház magyar írók hiányában főleg a külföldi termékekre volt utalva. Sokat irt a hírlapokba is, különösen fiatalabb korában nagy buzgósággal dolgozott a szép irodalmi lapokba. A Hölgyfutárnak sokáig munkatársa volt, s ebben irta meg 1858-iki utazását. — Akkor négy havi szabadságot kapott, bejárta az egész Európát. Hat hétig időzött Párisban, s hosszasan tartózkodott Londonban is. Alaposan tanulmányozta Hannover, Berlin és Drezda színi viszonyait s művészi látókörét jelentékenyen szélesítette.

Kellemes társalgó, jó előadó, s ez minden körben rokonszenvenessé teszi. 1877 ben nemzeti színházi tagságának 25. évét ünnepelte meg s zajos ovációkban részesült. Az egész ház megtelt, s a közönség tüntető tapsokban fejezte ki iránta rokonszenvét. Az ünneplők sorában ott volt az első magyar ember, a koronás király, ki érdemrenddel tüntette ki, ott volt a nemzeti színház, ott volt a fővárosi közönség, a színész-egyesület, a nyugdíjintézet, a színi tanoda stb., melyek mindannyian babérral adóztak művészi érdemeinek.

Az utóbbi években főleg a zsörtölődő, intrikus apákat tanulmányozta, s e szerepkörében pompás alakítások teszik nevét emlékezetessé. Hogy többet ne említsünk, az Idegesek Marleantja, az Idegen nő Clarksonja, és a Dóra Van der Kraft bárója kitűnő alakítások. A Proletároknak Timót Pált nagy hatással játszotta, s a felszög birkást gazdag komikumával személyesítette. Legutóljára a Stomfay-családba kapott nagyobb szerepet, melyben Lipóczy kataszteri bizost játszotta, s nemcsak játékaival, és ügyes alakításával, de kitűnő maskjával is megneveltette a közönséget.

P. N.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Feleki Miklós.

Csüörtökön bucsuzottel Feleki Miklós a nemzeti színházról és közönségtől, mely művésze iránt mindig annyi rokonszenvet tanusított. A régibb színi nemzedék kevés megmaradt tagjainak egyike bucsuzott el vele, de azért neve elváhatatlanul össze lesz kapcsolva első nagy nemzeti intézetünk történetével. Összekapcsolta az idő, a közös munka az együttes törekvés a nemzeti dráma és színművészet emelése érdekében; összekapcsolta az együtt töltött jó és rossz esztendő emléke. Réges-régen elsőrendű tagja közé tartozik Feleki Miklós a nemzeti színháznak; osztozott vele a megpróbáltatások éveiben éppen úgy, mint a sikerben és dícsőségben. Egy részben letűnt korszak emlékeit ebreszti fel bennünk ez az elválás; amaz időkét, midőn a politikai viszonyok ólomsúlylyal nehezédtek a magyarságra s egész szellemi életével megbénították a színművészet fejlődését is. Harmuszékét év nagy idő, s ez idő köti össze a nemzeti színházat Feleki Miklóssal.

De Feleki szerencsés ember. Megélte a színház új virágzását s most, csaknem negyedik évtized után sem azért hagyja el, mintha beletáradt volna a munkába. Sőt inkább ifjú erővel, bátor vállalkozó kedvvel keres új hivatást, nagyobb tevékenységi tért. Maga akar csarnokot nyitni a színművészetnek, a hazafiasság s a nemzetiség szolgálataiban. Csak a nemzeti színházról, de nem a magyar színművészetéről fog megválni. Önállóan fogja folytatni azt a munkát, melynek egész életét szentelte.

1851-ben, nyolczszori vendég szereplése után, szerződötték a nemzeti színházhoz s helyét 1852. elején foglalta el. De már előbb,

1846 ban is vendég szerepelt e műintézetben, Akkor Feleki a vidékre ment, igazgató lett, majd mikor a szabadságharc kitört, beállt a honvédek taborába, hol a kapitányságig felvitte s férfias bátorságának nem egy jelet adta.

Mikor a szabadságharc lezajlott, eljött a nemzeti színházhoz, hogy irt szolgálja az üldözött nemzetiséget és a magyar nyelvet. Csakhogy akkor annak ott igen nagy és hivatott apostolai voltak. Az első színész, gárda nagy nevű tagjai: Szentpétery, Bartha, Fácsey, az öreg Szerdahelyi Kálmán stb. Ezek közt becsülettel megállani nem volt könnyű feladat. De Feleki megállt közöttük, sőt jelentékeny helyet vívott ki magának, s az idősebb színészek úgy tekintettek rá, mint az új színi nemzedék egyik reményteljes tagjára.

Külön szakmára nem léphetett, mert akkoriban a nemzeti színháznál minden szerepkörnek meg volt a maga nagy és hírneves képviselője, hanem játszott mindent, mi által ritka sokoldalúságra tett szert. Mint egyik életirója megjegyzi, „azon ritka művészek közé tartozik, kiket tehetségök bámulatos sokoldalúságu működésre képesít. Ha e sok műfaj közt kiválóan egyet választ, tagadhatatlan, hogy még inkább kiképezhetne volna magát ez egyben, de kérdés, lett volna e olyan hasznára a művészetnek és magának az intézetnek, mint így.“

Csakugyan eljátszott mindent; hős, szerelmes, bonvivant, apa, finom és burleszk komikus, minden volt egy személyben. Ha valamelyik színész megbetegedett, Felekit rendelték be, mert ő mindig készen volt. Könyven tanult s minden szerepben jól megállta helyét. Sohasem zavarta az ensemble. Színésztársai, Egressy, Fácsey és Szentpétery szerették is nagyon, s az utóbbi nem egy ízben jegyezte meg róla, hogy: „Ezt a nyakas kálmista székelty azért is szeretem, mert seukinek sem hizeleg.“

Az ötvenes évektől a hatvanas évek kö-

társaimmal együttes erővel nemzeti művészetünk fejlesztésének élni. (Éljenzés.)

Azért tehát nem bucsózom. De a megítélésüket utolag megköszönve, csak annyit mondom, hogy a vizionálásig. (Hosszas önműködő felköszöntést Tisza Kálmán miniszterelnök mondta. Beszéde így hangzik: Uraim! Halljuk! Halljuk! Magyarországnak egyik legnagyobb költője legszebb versei egyikét, mely minden magyar ember szívébe van vésvé, így kezdte: „Hazádnak rendületlenül légy híve, óh magyar” s ugyanezen versében mondja: „E nagy világon e kívül nincsen számokra hely, áldjon vagy verjen sors keze, itt éljed, halnod kell.”

Van köztünk egy magyar. kire a versnek utóbbi szavai, hogy neki élni csak itt kell és itt lehet, nem állnak. Egy szerető szív melegenél házi tüzhelyet, nagy lángeszlénél fogva egy nagy nemzét kebelében nyert második hazát.

Élni tehát tud másutt, sőt élnie még ma itt nem is lehet; meghalnia pedig, ha jó kivátságainknak van fogantatja, még igen sokáig sem itt, sem ott nem lehet. (Nagy tetszés és éljenzés) De mindamellett, hogy a vers ezen utóbbi része ma még rá nem illik, megtartotta annak első parancsát, hogy: Hazádnak rendületlenül légy híve, óh magyar! (Hosszas lelkesült éljenzés; nagy tetszés.) E férfiúért emelek poharat. Az Isten éltesse Munkácsy Mihályt!

A negyedik szini évad előtt.

A debreczeni szinügyi bizottságnak, városi képviselő testületnek és a nagy közönségnek én meg a legutóbb lefolyt térről oly közönséggel vagyok adós, melynek kifejezésére alig találhatnék szavakat, midőn t. i. a színház bérleti határéideje a három év lejárt, minden nyilvános pályázat mellőzésével ismét engemet tiszteltek meg színházunknak igazgatójává, ezzel újabb jelét adván irántam számtalanszor tanusított nagyrabecsült rokonszenvedésnek.

En a csekélységemben helyezett bizalmat akkor nyilvánosan akartam meghálálni, de azt véltem, hogy a múlt ért most, új szerződésem életbeléptekor mondom köszönetet, s egyuttal hézagossá válnak nyújtani annak, mily irányban s minő elvekkel fogom jövőre is a magyar színházat a Debreczeni város szinművészeti érdekeit csekély tehetségemmel telhetőleg fejleszteni, előmozdítani.

Jól tudom én, mélyen tisztelt közönség, hogy a nehéz feladatra vállalkoztam, midőn a debreczeni színház igazgatását újabb átvevém. A debreczeni közönség finom műértékénél, éles bíráló tehetségénél fogva első helyen áll, s az a város, mely két évtizeden keresztül nem csak a vidéknek nevelt jóra való tehetségeket, hanem a fővárosnak is több művészt teremtett, joggal megkövetelheti, hogy mint sok másban, ugy szinművészet tekintetében is mintaszerű legyen.

En, mélyen tisztelt közönség, szerződés megújításakor biztat bizalmamban, áldozatkészségemben, önzetlenségemben, de biztat leginkább a debreczeni közönség méltanyosságában, mely a lefolyt három éven keresztül becsületes, odaadó törekvésemet mindenkor érdemben felül támogatta.

Mint eddig, ezentúl is a szinművészeti munkálatoknál csak eszményi, erkölcsi oldalával foglalkozom, s jövőre is az lesz az előnyös célom, hogy e pályának hasznos, tehetséges tagokat neveljek s műsorommal, előadásaimmal állandó s új közönséget hódítsak. Mint eddig ezután is kerülni fogok minden laszcivítást s csak a nemesnek, szépnek engedek tért. Oda igyekszem, hogy egyik műfaj se üzzék a másik rovására s a művészem mindenkor a tartalmasabb, a legtöbb becsülést bíró új és régibb művek kultiválása lesz. Az új darabok betanulására kellő időt engedek s nagy gondot fordítok arra, hogy azok lehető összefüggő kerülnének színre. Nem fogja továbbá figyelmemet a hazai történelmi dráma sem kikerülni, s kész örömmel ragadok meg minden alkalmat egy-egy kiválóbb műfajra, mely színrehozásával. Az operettek műsorára mellé jövő télen néhány könnyűbb operát is felveszek, s azt hiszem, ez intézkedés előadásaimat változatosabbá, vonzóbbá teszi.

A drámai és társalgási darabokhoz nyolczszáz forintos selyem-damaszk garnitúra butort csináltattam. E tény magában eléggé igazolja, hogy a komolyabb műfajú darabokra jövőre is rendkívüli súlyt fogok fektetni. E gyönyörű butort, melynél diszesebbet egy udvari színház sem képes fölmutatni nagyban fogja az előadások hatását emelni, s ha kellő időre elkészül „A v a s g y á r o s”-ban már szerepelni fog.

Nagy hátrány volt a debreczeni színháznál az, hogy képzett, alapos tanulmányul bíró festőt, olyat tudniillik, a ki a debreczeni díszleteket képes legyen kijavítani, vagy fölújítani a legjobb akarat mellett sem kaphattam. Ez akadály is el van törölve. Pozsonyban létem alatt a bécsi operaháztól szerződtettem egy képzett festőt, ki e sorok megjelenésekor a díszleteken már alkalmasint serényen dolgozik s egyelőre a legszebbes darabokat: ajtókat, ablakokat stb. festi át.

A mi műsoromat illeti, e nyáron igyekszem több új darabot, a nemzeti színház azon újodásait, melyeket Debreczenből korábban távozásom miatt, már nem adhattam elő, be-

tanítani. Ilyenek: „A v a s g y á r o s” Ohnet hatásos szinműve (megnyitó előadás); „Buborékok” Csiky Gergely eredeti társalgási vígjátéka (második előadás); „A római karnevál” Strauss operettje; „Az utolsó szerelem”, „Kendi Margit”, „Olga”. Fölelelített új szereposztással, vagy általam még egyáltalán nem adott darabok: „Traviata” (opera), „A Benoiton család”, „Rip van Winkle” (a két gyermekszerepben Krecsányi Verával és Somolik Gizellával). „A kertészleány”, „Olivelletlakadalma” stb. Tanulás alatt vannak: „Gaspardone” (operette) és „A v a z a v i r á g” (népszínmű).

December hóban szinre akarom hozni s már szerepezés alatt van „A z e m b e r t r a g é d i á j a” e dióhéjba szorított, szinpadra alkalmazott világtörténet, mely az embert keletkezése óta szenvedélyeivel, fény és árnyadalaival, év századokon keresztül mindinkább előre haladó minden irányú törekvéseivel, műveltségével, a szabadság utáni küzdelmeivel, művészi haladásával mesterileg festi. E nehéz feladatra csak akkor vállalkozom, ha a költő intenczióinak s a kiállításának némileg meg tudok felelni. Mihelyt Debreczenben a kezdet zavarain, nehézségein tustestem azonnal irok Paulay Ede urnak, a nemzeti színház drámai igazgatójának, hogy nevezett darab díszleteinek azon részét, melyeket egy vidéki magánállalkozó szinigazgató képtelen megcsináltatni, engedje át Ha e tervem sikerül, „A z e m b e r t r a g é d i á j a” oly előadásban kerül színre, melyet a vidék egyetlen városa sem közelíthet meg.

Ezeket kivül előadásunk után azonnal beszerzem a fővárosi színházak ujdonságait s főleg igekezni fogok „A két Macróix” Sardon hatásosnak mondott drámájának gyors szinrehozatalával, s azt minden vidéki város megelőzésével Debreczenben akarom legelőször adni.

A lefolyt nyári évad részéről a küzdelmek, megpróbáltatások nyara volt. Ötizen kellett társulatommal vándorolnom s csak utiköltségem ezerebbe került. Hat hónapon keresztül a lét és nem lét kérdésével vívtam harcot s óriási erőfeszitésembe, áldozatomba került testületem együtt tarthatása. Ilyen nyár alatt lehetetlen volt a fönt elősorolt ujdonságoknál többet betanítanom, de azért bátran elmondhatom, ennyi új darabbal még egyízben sem jöttem Debreczenbe.

Örömmel olvastam a lapokból, hogy a bérlő közönség pártfogása arányban áll, sőt tán nagyobb az előző éviéknél. Közönségem előre a bizalmat. Legyen Debreczen város bérlő közönsége meggyőződve, hogy áldozatkészségüket, melyszert jó, rossz időre lekötött magukat s mintegy biztosítják a szinművészet, tölem telhetőleg fogom meghálálni. Tudom, hogy a színház törzsközönségét a bérlők képezik, a szinigazgatónak tehát első és főkötelessége az ő igényeiket kielégíteni.

Azon testületek vagy egyletek, melyek árkedvezmény-jegyeket élveztek, méltóztatassanak azokat jövőre is igénybe venni. Pénztárnokul pedig Somolik Lőrinczet választottam, ki a lehető legnagyobb figyelemmel és előzenyességgel várja a közönség rendelkezését.

Törekvésem más apró, mellékes dolgokban is a magyar szinművészet megillető komoly és méltóságtesz lesz. Szinlapjaimon például ezentúl is, mint eddig, kerülni fogok minden előzetes hirdetés, reclame-ot, nagyhangú ígéretek. Jövőre is igyekszem mindenkor többet adni, mint igérem. Debreczen közönsége nem szorult olyan provinciális fogásokra, hogy sippal-dobbal-trombitával csalogassák színházba. Ha a közönség látni fogja, hogy becsüléssel igyekszem megfelelni kötelességemnek s megteszek minden tőlem telhető, hiszem, pártolni fog érdemben szerint.

Igértem, hogy mint igazgató igekezni fogok mindenkor hivatásom magaslatára emelkedni s a közönség és tagjaim iránti kötelességeim teljes fölfogásával, tudatával szinreállatlanul, buzgó munkódn. Törekedni fogok, hogy mint ember és mint szinigazgató szorgalmam által a közönség teljes bizalmát, gártfogását és rokonszenvét, részrehajlatlan igazságszeretettel megérdemelm. Ragaszkodását teljes mértékben megérdemelnem. Eletem perczeit mindég arra fogom fordítani, hogy a magyar szinművészetnek Debreczenben tekintélyt, becsülést, rokonszenvet szerezsek.

Az én jóakaratu törekvésem azonban mind csak jámbor óhaj, terv, melyet a jövőre épít. A közönség pártfogása a teszi lehetővé, valószáthatja meg az igénytelen buzgalmat s virágzóztathaja föl Debreczenben a magyar szinművészet. Epp azért midőn a múlt ért utolag csekélységemben helyeztem nagyrabecsült bizalmat hálás köszönetet nyilvánítottam, egész tisztelettel kérem a nagyérdemű közönséget, pártoljon jövőben is érdem szerint, mert e sulyes nyarat s a szinművészetnél rohamosan emelkedő havi fizetéseket csak a legmelegebb pártfogás biztosítja s hozhatja némileg helyre.

Végül kérem a debreczeni tekintetes szinügyi bizottságot s szinügyegyletet, méltóztatassanak engemet jövőre is azon önzettel jóindulattal, szeretettel, bőles tanácsokkal támogatni, melyet lefolyt három évben élvezni szerencsés valék. Kérem a debreczeni összes sajtót, kegyeskedjék előadásaimat azon enyhe mértékkel bírálni, mennyit egy vidéki, minden műfajt magába foglaló, tehát rohamosan

működő, buzgó, fiatal, becsúgygyal bíró szin-társulat nyujtani képes. Mi mindent elfogunk követni, hogy a debreczeni közönség, szinügyi bizottság és sajtó jövőre is oztatlanul meg legyen törekvésünkkel elégedve.

Krecsányi Ignác.

Napi hírek.

— Emlékezés Petőfiről ezimet viseli az a felolvasás, melyet Telegdi Lászlótlól városunk érdemben gazdag vetérán irójától a Petőfi társaság holnap ülésén felolvasnak. — Ugy tudjuk, hogy Telegdi „Emlékezéseim” cím alatt egy kötetet szándékozik sajtó alá rendezni. E kötetben különösen Debreczen multjára vonatkozólag igen érdekes adatok lesznek, és a Petőfiről szóló rész, négy fejezetből áll: I. Petőfi első feltűnése; II. Petőfi N.-Károlyban 1847; III. Petőfi és Szendrey Juliska; IV. Petőfi a forradalom alatt. Az író ígértét bírjuk, hogy az emlékezések először a mi lapunk társzájában fognak megjelenni.

— A szintársulat megérkezése. Krecsányi Ignác és társulata holnap tartja Egerben buesu-előadását. Előadás után éjjeli 12 órakor a személyzet Egerből indul s hétfőn déltől fél tizenkét órakor érkezik ide. A társulatot a közönség részéről sokan fogják várni az indóháznál.

— A városi gazdasági bizottság hétfőn d. u. 3 órakor a városháza nagy tanács-teremben ülést tart.

— Tisza Kálmán nótája. A Munkácsy lakomán Tisza Kálmán miniszterelnök, aki láthatólag jól érezte magát, magához hivatta az ifjabb Rác Palit s nótát parancsolt. A czigány egy pillanattig aggodó acezoal hallgatta a parancsot. Látszott rajta, hogy olyan nótát kívánnak tőle, amely meg az ő mesteri vonójából is nehezen kerül ki. A kormányelnök azonban nem hagyta abba, hanem ismételt magyarázatra neki, hogy melyik a nótája. A csigány arca egyszerre felderült s vonójával intett társainak. Hegedűs Sándor nagyot néz, Wahrman Mór nemkülömben, Bedekovich miniszter jólesőleg mosolyog. Rác Pali meg ráhúzza azt a régi nótát, hogy: Nyegye oly későn hozzám, galambom!

— Beküldetett szerkesztőségünkhez. A debreczeni egyházmegyéje 1884. évi augusztus 7-én tartott ülésének jegyzőkönyve. Rendkívül érdekes és tanúságos képet tár elő Dávidházy János esperes által, az 1884. évben végrehajtott egyházlátogatásról szóló s 55. sz. a jegyzőkönyvezett esperesi jelentés, mely a legapróbb részletekre is kiterjedő lelkiismeretes gondolat gyűjtve be az adatokat, világos képet nyújt a debreczeni egyházzal megye vallás erkölcsi életéről, szellemi és anyagi haladásáról. Ref. ember előtt rendkívül fontos adatnak tűnik elő a sok közül az is, hogy az egyházmegyének már csak négy egyházban nem tartatik biblia-magyarázat.

— Halálozás. Ma kisértük örök nyugalomra Dr. Zelizy Dániel városunk népszerű orvosának kedves szerettét nejt. A fájdalomban mit a veszesség a hűn szerető férjnek okozott osztok a város intelligens közönsége, mely nagy számmal jelent meg a díszes temetőben, hogy mély részvétet nyújt ki fejezést adjon. Az elhunytól következő családi gyászjelentés adatott ki: A legmélyebb fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk dr. ZELIZY DÁNIELNE született Veiterschütz Gizella asszonynak 5 havi szülyos szenvedés után életének 30 dik, boldog házasságának 5-dik évében, f. hó 25-én délelőtt 1/10 órakor történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak földi részei a teledi-utcai 2174-ik számú háztól, a róm. kath. valás házi és templomi szertartása mellett, folyó hó 27-én — szombaton — délelőtt 10 órakor a szentanna-utcai sírkertben fognak öröknyugalomra letétni. Mely végtiszteességtételre a bánatunkban osztozó közönséget fájdalmas szívvel meghívjuk Debreczenben 1884. Szept. hó 25. Az elhunytak bátrára hivatott gyászolói: Dr. Zelizy Dániel, Szeréna, Róza, Zoltán gyermekeivel; Zelizy Karolina, férjével M. Tóth Ferenczessel s gyermekeivel; Özv. Keresztesi Károlyné, M. Tóth Juliánna. Özv. Veiterschütz Jánosné szül. Glatz Terézia mint édes anyja; Veiterschütz József Veiterschütz Irén, férjével Szikszay József szalaci ref. lelkészszel s gyermekeivel; Veiterschütz János; Veiterschütz Terézia, férjével Gündöcs László n. szalontai kir. jársbíróval s gyermekeivel, mint az elhunytak testvére. Aldás az elhunyt hamvaiba.

— Köszönet nyilvánítás. A gyakori csapások által mélyen megbélesztett szívünk, és újabban keletkezett mély bánatunkra enyhítőleg hatott az a tömges részvét, melyet kedves leányunk Harsányi Mariskának f. hó 24-én megtört temetése alkalmával rokonaink, jóbarátaink és polgártársaink irányunkban tanúsítottak Fogadják azért mindazok, kik kedves halottunk végtiszteességtétel megjelenése és által megmérhetetlen fájdalmunkat enyhíteni szívesek voltak — bánatos szívünkől eredő hálás köszönetünket. Debreczen 1884. Szept. 26. Harsányi János és családjá.

— A közúti vasut műszaki-rendőri bejárása — a miniszteri jóváhagyás leérkezvén — a jövő héten esütörtökön fog mejetteni,

szombaton pedig a közforgalomnak is átadatik, Pénteken pedig a náyasi vasuton tartatik meg a műszaki-rendőri bejárás, s már a következő nap a közönség használatára is át fog bocsátatni.

— A harangozás ideje mátlól fogva meg változott. Reggel 8, délután pedig 2 órakor harangoznak. Ez is jelenti, hogy „itt van az ősz, itt van újra!”

— Megjelent: Lelkészsavatási egyházi beszéd elő és utóműsággal. írta és elmondta Csiky Lajos debreceni evang. ref. hitanár. Debreczen, 1884. 8-adrt, 16 lap. Ara 15 kr. A tartalomnak kitünő egyházi beszédét — melynek főtárgya „a lelkesi hivatás magasztos volta, — ajánljuk pártoló figyelembe. Az egyházi beszédnek 3 része van a következő felosztás alapján: Magasztos a lelkesi hivatás, — mert I. önfeláldozásban örvendő; 2. Krisztus szolgálataiban önmegáldozó; 3. az Isten kegyelme evangyéliomának bizonyosságtévesztésében áldást hozó. Az alapige: Csel. 20. 22.

— Elemi népiskolai tankönyvek ügyében. A tisztántúli ev. ref. egyházkerület népiskolai tanügyi bizottsága tisztelettel értesíti a kebelbeli t. iskola szkeket és tanító urakat, hogy a nevezett egyházkerület tulajdonát tevő „Bibliai történetek a 3-ik és 4-ik elemi osztályok” és „Keresztény vallás-tan az 5-ik és 6-ik elemi osztályok számára” című, jutalmazott vallástani kézikönyvek a folyó évi októbér hó elején Debreczenből könyvárausi uton megszerezhetőek lesznek. Kéri azért a fentnevezett tanügyi bizottság a t. iskola szkeket és tanító urakat, hogy ha iskoláikat vallástani kézikönyvekkel még nem látták el, a kitett idegi várakozásnak, — s más vallástani kézikönyveket iskoláikba bevenni és bevetetni ne méltóztatassanak. — Debreczenben, 1884. szeptember hó 21. é. — Némethi Lajos, a népiskolai tanügyi bizottság alelnöke.

— A m. k. operaházat ma este nyitják meg ő felsége jelenlétében. A megnyitási ünnepély rendkívül fényes lesz. Ő felségének egy himzett szinlap fog átnyujtatni az előadás alkalmával. A szinlap olasz renaissance-stílusú mű-himzés. Babérlevelekkel övezett kereten himzett, plasztikailag kiemeltől függőny van, mely felső közép részén a magyar koronát szines himzésben, az alatt a magyar címet tünteti fel. A cimzer oldalán Lohengrin hatyujja és zene muzsája, alul a király ő felsége nevének kezdő betűi láthatók. Az egész a legfontosabb spanyol selyemmel, szöveshez hasonlóan van himzeve. A szinlap a hazai nőtárc díszere válik. Készítette a vígadó utcazi női kézimunka alkalmából a lapok e tényről vezérezikket irnak.

— Ellenőrzési szemle. A cs. és kir. 39. gyalog soredszere kerületi hadkiegészítő parancsnoksággal egyetértőleg megállapított terv szerint az ellenőrzési szemle városunkban a cs. és kir. 39. gyalog ezredbeli katonákat illetőleg 1884. évi Október hó 22. és 23. án, az idegen ezredbeli katonákra Október hó 24. és az idegen származású, de városunkban tartózkodó bármely fegyveremhez tartozó katonákra nézve Okt. 25. a pótszemle végre 1884. évi November hó 8-án reggel 8 órakor a csapó-utca „Kovács”, laktanyában fog megtartatni. Mintán az ellenőrzési szemle megjelenési kötelezett katonák behívása az edigi szokott módtól eltérőleg a felsőbb rendeletek és a nyilvántartási utasítás 34-ik szakaszának 9-ik pontja értelmében nem behívó-jegyek, hanem az általános és nyilvános hirdetmények kifüggesztése és kihirdetése által eszközöltetik, az ellenőrzési szemle minden, bármely fegyveremhez tartozó hadszeregbeli s tengerészeti, tartósn szabadságot s tartalékos katonák, különbség nélkül arra, ha valjón az Debreczenben illetékes, vagy pedig városunkban csak ideiglenesen tartózkodik, — katonai igazolványi könyvecskéje elhozatala mellett, a fentemlített helyen és időben, minden további idézés, vagy felhívás bevárása nélkül az ellenőrzési szemle megjelenési tartozik. Hogy pedig az ellenőrzési szemle által mindenki foglalatosságában a legrovidebb időre gátoltassék, a megjelenésre következő sorrend állapittatik meg, ugymin: Az 1884. évi Október hó 22-ik napján az 1874—1875. 1876. és 1878. Az 1884. évi okt. hó 23-ik napján az 1879. évi póttartalékosok és 1880. 1881. és 1883-ik évbéli azon egyén, a ki az 1884. évben tényleges szolgálatban nem állott, vagy fegyvergyakorlaton részt nem vett; a cs. és kir. 39-ik gyalog soredszere sorozott debreczeni illetőségű. 24-ikén 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883-ik évben sorozott debreczeni illetőségű és más fegyveremhez tartozó, huszár, tüzér, tengerész, szekerész, stb. s 25-ikén Debreczenben tartózkodó idegen származású bármely fegyveremhez tartozó, cs. és kir. szabadságos és tartalékos katonák. Végre az 1884. évi nov. hó 8-án tartandó pótszemlén minden a főszelel elmaradt tartozandókat a fentebb kitézett helyen és óraban idejkorán és pontosan megjeleneni. Az ellenőrzési szemle megjelenési kötelezett az azok, kik az 1884. évben tényleges szolgálatban állottak; továbbá katonai kiképzetésben, vagy fegyvergyakorlatban részt vettek. Ha valaki a megjelenési kötelezett közül a pótszemlétől is elegendő „ök nélkül elmaradna, az katonai ingyelmű büntetés alá fog vonatni. A városi tanács.

— Kaszanyiczky Endre fényes be-rendezésű és rendkívül gazdag raktáru üveg-kereskedésének mai számunkban foglalt hírdetését ajánljuk olvasóink figyelembe.

Arany, ezüst drágaságok és órák
méréselt árak mellett eladotnak

Blau L. és Fiai

Debreczen,
főpiacz. Dr. Ujfalussi ház.

<p>12 személyre ezüst teljes tokban, áll 82 drb ezüst tárgyból és pedig:</p> <p>12 drb Evőkanál 12 " Kávékanál 12 " Kés alá való 12 " Dessert 24 " Asztali kés 6 " Sótartó 2 " Ragotta kanál 1 " Levesmerő kanál 1 " Tejmerő kanál</p> <p style="text-align: right;">Csak 250 frt.</p>	<p>1 pár asztali gyertyatartó 30-50 firtól 1 drb cukorszelence 30-50 " 1 " fehérkenyérkosár 25-40 " 1 " kenyérkosár gazdagon aranyozva 30-50 " 6 pár dessert tartók 9 " 6 személyre ezüst berendezés tokban teljesen</p> <p style="text-align: right;">Csak 130 frt.</p>
---	---

ARANYNEMŰEK:

<p>1 arany női remontoir óra 30-40 firtól 1 " férfi remontoir óra néhez 50-60 firtól 1 " "lánc 15-50 " 1 " "lánc 18-30 firtól 1 " " rövid lánc 20-40 firtól 1 pár gyémánt fülbevaló 1 kővel 8-15 firtól 1 arany gyűrű gyémánttal 1 kő 8-15 firtól</p>	<p>Arany karperec 16-30 firtól " medallion 10-25 " " kereszt 3-20 " " Broche 6-15 " " gyémánttal 20-30 " zománcozott fülbevaló 1 firt. 50 kr. gránát fülbevaló v. choral " " 1 " 50 "</p>
---	---

Számos látogatásért esd
Blau L. és Fiai.

ZÁDOR LAJOS

selyem, divat, csipke és kézműáru kereskedése
főpiaczon, városháza alatt.

Van szerencsém a n. é. közönséget tiszteletteljesen értesíteni, hogy a gyáríró legtekintélyesebb és legjobb birn-vü cégéit személyesen felkeresvén, raktáramat a legelső minőségű selyem és gyapjú

női szövetekkel

valamint **kész női és gyermek felöltőkkel, köpenyekkel és finom NŐI BUNDÁKKAL.**

— egészen a divat kívánalmának megfelelőleg. —

a jelenlegi őszi s a közeli téli időnyre

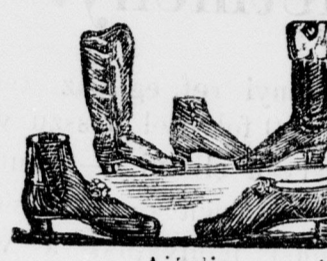
nagy választékban gondosan berendeztem, tisztelettel kérem a n. é. közönséget cégemet becses látogatásával és megbízásaival kitüntetni.

Egyszersmind van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani, hogy saját szövegetimből, mindentéle

női ruhák elkészítését

elvállalom s törekvésemet tekintetben is oda irányítom, hogy olcsó árak mellett az elvállalt munkák izléses, elegáns kivitelezés és gyors elkészítése által tisztelettel megbízóim megelégedését minden tekintetben kiérdemeljem.

Esernyőkből is egy nagy szállítmány érkezett mindenféle minőségben és árban. —

NEMES GÁBOR

DEBRCZENBEN,
főter a városházával szemben.

Ajánlja a n. é. közönségnek dusan felszerelt kintű minőségű férfi, női és gyermek lábbelieit méltányos áron és pontos, gyors kiszolgáltatás mellett; ugyanott mérték után és mindentéle lábbelik a legjobb anyagból a legrövidebb idő alatt készülnek; valamint a vidéki megrendelések utánvétel mellett azonnal s lelkiismeretesen eszközöltetnek.

BENEDEK ÁRPÁD

fűszer-, festék-, anyagáru-, csemege-, bor- és ásványvíz-kereskedése
A MEHKASHOZ.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudására juttatni, hogy a nagytemplom mellett a Telegdy László ur házában levő fűszer üzletet Vágó Károly urtól megvettem s azt a mai kor igényeinek teljesen megfelelően és újonnan úgy berendeztem, hogy üzletemben mindezenmű

fűszer-, festék-, anyagáru-, csemege-, bor-, és különféle friss töltésű ásványvizek

a legkintűbb minőségben pontos kiszolgálással jutányos áron kaptafók.

Midőn magamat a n. é. közönség becses pártfogásába ajánlom, azon reményben teszem, hogy buzgó törekvéssel sikerülni fog a közönség megelégedését és bizalmát mielőbb kiérdemelni.

Tisztelettel
BENEDEK ÁRPÁD.

ORMÓS és TÁRSA

gazdasági gépek raktára, Debreczen Kisvárad-utca 2095. sz. készletben tartja a legkintűbb bel- és külföldi gyártmányu

vetőgépek, sorvető- és szóróvetők, ekék egy-, két- és háromvasu, rosták, konkolyozók, eredeti Mayer trieurók, szecska vágók, répavágók és répazúzók, tengerimorzsolók és darálók, borsajtók és szőlőzúzók.

A gépek munkaképessége, valamint az anyag jószágért teljes jótállás vállalatik.

EREDETI GYÁRI ÁRAK.

Pauly Antal

alapított 1816-ban,
csász. kir. szabadalom.

Ágynemű-gyáros,

Bécs VIII. Lerchenfelderstrasse 36.

ajánlja mindennemű ágyneműből jól felszerelt raktárt, u. m.: vaságyak, ágylétek, matrácok, levarrott paplanok, ágylétek, ágyneműk stb. ugyanitt nagyválasztékban tollakat, közönséges és legfinomabb pihéket és kifőtt lőszort.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kaszanyitzky Endre

előbb
Kuhinka I. K.
Debreczen Piacz-utca 1900. sz. a.

Ajánlja újonnan a legnagyobb választékkal berendezett üveg, porcellán, lámpa és konyhaeszközök raktárát — gyári árak és pontos kiszolgálás mellett.

Az őszi időnyre érkezett
Brüner és Ditmár-féle álló és függő petroleum lámpákat és ahhoz tartozó mindenféle kiegészítőket, valamint
Ditmár-féle napfénygököket (Sonnenbrenner) még különösen is vagyok bátor a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlani.

Egyszersmind az általánosán kintűbb bérment
krakkói porcellán kályha raktárt is.

Képes árjegyzékkel kívánatra bérmentve szolgálók.
Tisztelettel
Kaszanyitzky Endre.

Magyarországnak legnevezetesebb és legszénsavdusabb ásványvize a

Szolyvai és Polenai

savanyúvíz,

mely borral vegyítve a legkellemesebb italt nyújtja; gyomor és idegrendszer bántalmaknál pedig kintűbb szolgálatot tesz; a

LUHI ERZSÉBET

gyógyforrás,

hathatós gyógyszer tüdő-hajónál, hörg-bántalmaknál, valamint húgycsőhályag hurutoknál is. A megnevezett ásványvizek bármikor kaphatók Magyarországon minden nagyobb kereskedésben, gyógyszerárban, valamint a vendéglőkben is.

Figyelmeztetés! Csak akkor tekinthetők valódiaknak és friss töltésűeknek a forrás nevével, valamint az üveg címlapjai védjeggyel „MARSALKO KÁROLY” vannak ellátva.

Tisztelettel
Marsalkó Károly,
a munkácsi uradalmi ásványvizek bérloje.